

Kodune enesehooldus

- Ärge avage või pigistage paistet, see võib nakkust edasi kanda.
- Kui paiste avaneb või jookseb tühjaks, puhastage seda antiseptilise seebiga ning katkel marlisidemega. Vahetage sidemeid iga päev, kuni paisest ei eritu enam mäda.
- Peske hoolikalt riideid, mis on kokku puutunud nakatunud piirkonnaga. Peske käsi pärast WC kasutamist ja kindlasti enne toiduga kokkupuutumist.
- Peske käsi nii tihti kui võimalik. Peske neid alati, kui olete paistet hooldanud.

PAISE JA KARBUNKUL

*Tõlkinud: üldkirurgia osakonna õde
Kati Künnap*

Paise on nakatunud valutav koht nahal. Koht nahal on tursunud, punetav, valulik ja täidetud mädaga. **Karbunkul** on mitmest paisest moodustunud mädakolle.

Paised tekivad tavaliselt siis, kui bakter on nakatanud rasu- või higinäärme või karvanääpsu (väike ava nahal, millest kasvab välja karv). Tavaliselt tekitab paise *staphylococcus aureus* (stafülokokk). Nimetatud bakter elab nahal, iseäranis keha teatud piirkondades (pära, nina, suu ja genitaalide piirkond). Paised ja karbunkulid esinevad harilikult kehal kuklapiirkonnas, tuharatel, reitel ja kaenlaalustes, kuid ka mujal. Kui Te põete kroonilisi haigusi nagu diabeet või neeru- või maksahaigused, on Teil suurem tõenäosus haigestuda karbunkultõppe.

Sümptomid

Paise lööb välja punetava, valuliku muhuna. Harilikult täitub muhk 24 tunni jooksul mädaga ja on punetav, kollakasvalge tipuga, mille ümber võib olla paistetust. Piirkondlikud lümfisõlmed võivad samuti tursuda. Paise on katsudes hell või valulik. Karbunkuli sümptomid on sarnased, kuid ägedamad kui paisete puhul.

Uuringud

Teie perearst kontrollib nakatunud piirkonda. Kindlasti andke arstile teada, kui paise või karbunkul on olnud kehal kauem kui 2 nädalat või kui neid on olnud sageli.

Kui Teie kehal tekivad sageli paised, võetakse Teilt vere- ja uriinianalüüs. Need uuringud näitavad, mis on mädakolde teket soodustav põhjus, kas on tegemist suhkurtõve, HIV-i, neeru- või maksahaigusega.

Ravi

Paiseid saab harilikult ravida kodus, aga karbunkulite korral tuleb pöörduda arsti poole.

Koduseks raviks:

- asetage soe, niiske riie 10-15 minutiks paisele või karbunkulile vähemalt 3 korda päevas. See aitab mädal paisest väljuda. Kui paise on mädast tühjaks jooksnud, väheneb surve ja valutunne piirkonnas.

- Puhastage nakatunud piirkonda antiseptilise seebiga. Katke paise marlisidemega, kuni see on tervenunud. Jälgige, et välja voolanud mäda ei satuks mujale Teie kehal ega nakataks teisi inimesi. Ärge jagage voodilinu või käterätikuid teistega. Peske alati käsi pärast paise käsitlemist.
- Vajadusel kasutage mittesteroidseid põletikuvastaseid valuvaigisteid. Järgides nõuandeid, valu leeveneb ning väheneb paisete levimise oht ning paise paraneb.

Külastage oma arsti, kui:

- paise koduse raviga ei parane ega avane;
- paise on olnud kehal kauem kui nädal;
- paise muutub väga suureks ja valulikuks;
- olete üle 65 aasta vana;
- põete suhkurtõbe;
- paise on näos, silmade lähedal või ninas;
- Teil on palju paiseid või nad on laienenud, moodustades karbunkuli.

Perearst võib Teile määrata nakkuse ravimiseks antibiootikume. Arst võib steriilse nõela või skalpelliga paise avada ning mädast puhastada. Kui paise on avatud, peab selle katma marlisidemega, kuni see on paranenud. Ärge proovige paiset kodus avada. Selle kodune avamine võib põhjustada nakkuse levikut vereringesse ning põhjustada tõsise veremürgituse.

Kui Teil on suhkurtõbi, määrab arst regulaarse läbivaatuse, et haigust kontrolli all hoida. Kui paise või karbunkul ei parane korralikult, võtke ühendust arstiga.

Paranemine

Paise paranemine võib võtta aega 1- 3 nädalat. Enamasti paise ei parane, kui seda pole drenitud. See võib võtta aega nädal.

Karbunkuli paranemine oleneb selle ägedusest ja määratud ravist. Õige raviga peaks karbunkul paranema 2- 3 nädalaga.